

Respect pentru oameni și cărți

Prof. univ. dr. Virginia VEDINAŞ

Membru asociat al Academiei Oamenilor de Știință

Drept administrativ

**Ediția a XII-a
*Revăzută și actualizată***

– Curs universitar –

Universul Juridic
București
-2020-

PREFĂTĂ	5
---------------	---

CAPITOLUL I

DREPTUL ADMINISTRATIV – RAMURĂ A DREPTULUI PUBLIC	9
---	---

I. Noțiuni generale privind administrația publică	9
§1. Administrația publică în contextul separării și echilibrului puterilor în stat	9
§ 2. Dreptul administrativ este o ramură a dreptului public	14
§ 3. Obiectul dreptului administrativ	16
§ 4. Scopul administrației	17
§ 5. Ordinea publică și serviciul public	19
§ 6. Principiile aplicabile administrației publice	21
II. Fundamente constituționale actuale privind administrația publică și dreptul administrativ	23
§ 7. Izvoare constituționale exprese și implicate pentru administrația publică	23
§ 8. Principalele modificări aduse prin legea de revizuire a Constituției în materia administrației publice	24
Exerciții practice	39

CAPITOLUL II

DEFINIȚIA ȘI TRĂSĂTURILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE PRIN PRISMA CONSTITUȚIEI DIN 1991 REVIZUITE ȘI REPUBLICATE	40
--	----

§ 1. Abordări doctrinare	40
§ 2. Precizări terminologice	40
§ 3. Sfera puterii executive	41
§ 4. Sfera autorităților care înfăptuiesc administrație publică în actualul sistem constituțional și legal	42
§ 5. Noțiune	44
§ 6. Corelația executiv – administrație publică	45
Exerciții practice	47

CAPITOLUL III

DEFINIȚIA DREPTULUI ADMINISTRATIV	49
---	----

§ 1. Opinii exprimate în doctrina de specialitate	49
§ 2. Opinia noastră	50
Exerciții practice	52

CAPITOLUL IV

IZVOARELE DREPTULUI ADMINISTRATIV	53
---	----

§ 1. Noțiune și categorii	53
I. Izvoarele formale scrise ale dreptului administrativ	53
§ 2. Generalități privind izvoarele formale scrise	53
§ 3. Constituția și legile constituționale	54

Respect p... § 4. Legea organica și legea ordinără	57
§ 5. Ordonanțele Guvernului	61
§ 6. Hotărârile Guvernului	62
§ 7. Actele administrației centrale de specialitate	63
§ 8. Ordinul Prefectului	64
§ 9. Hotărârile Consiliului județean	64
§ 10. Hotărârile Consiliului local	64
§ 11. Dispozițiile primarului	65
§ 12. Dispozițiile președintelui consiliului județean	65
§ 13. Tratatele internaționale	65
II. Izvoarele formale nescrise ale dreptului administrativ	67
§ 14. Generalități privind această categorie de izvoare	67
§ 15. Cutuma sau obiceiul	68
§ 16. Consacratarea obiceiului ca izvor de drept potrivit Constituției României din 1991	69
§ 17. Jurisprudența	71
§ 18. Jurisprudența Curții Constituționale	73
§ 19. Doctrina (literatura de specialitate)	74
Exerciții practice	77

CAPITOLUL V

NORMA DE DREPT ADMINISTRATIV	80
§ 1. Considerații generale	80
§ 2. Ipoteza normei de drept administrativ	80
§ 3. Dispoziția normei de drept administrativ	81
§ 4. Sanctiunea normei de drept administrativ	82
§ 5. Clasificarea normelor de drept administrativ	83
§ 6. Codificarea normelor de drept administrativ. Interesul și actualitatea problemei	84
§ 7. Avantajele codificării. Realități și perspective	86
§ 8. Perspective	87
§ 9. Codificarea procedurii administrative la nivelul Uniunii Europene	90
§ 10. Semnificația reînființării Institutului Național de Administrație și consecințele desființării lui	90
Exerciții practice	93

CAPITOLUL VI

RAPORTURILE DE DREPT ADMINISTRATIV	94
I. Definiția raportului de drept administrativ	94
§ 1. Definiția raportului de drept administrativ	94
II. Clasificarea și trăsăturile raporturilor de drept administrativ	95
§ 2. Categorii de raporturi de drept administrativ	95
§ 3. Trăsăturile generale	95
Exerciții practice	98

CAPITOLUL VII

Resurse pentru domeniul și cărți

DREPTUL ADMINISTRATIV ȘI ȘTIINȚA ADMINISTRAȚIEI	99
§ 1. Caracterul interdisciplinar al științei administrației.....	99
§ 2. Principalele concepții privind știința administrației	100
§ 3. Crearea Institutului de Drept Public și Științe Administrative al României – un proiect amenințat de eșec	102
Exerciții practice.....	105

CAPITOLUL VIII

ORGANIZAREA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE	106
§ 1. Concepte fundamentale în teoria organizării administrației publice	106
§ 2. Noțiunea de organ al administrației publice	108
§ 3. Noțiunea de sarcini ale organelor administrației publice	108
§ 4. Noțiunile de competență și de capacitate a organelor administrației publice	109
§ 5. Natura juridică a regimului politic instituit prin Constituția României din 1991	112
Exerciții practice.....	115

CAPITOLUL IX

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI	117
I. Statutul constituțional al Președintelui României și atribuțiile sale	117
§ 1. Statutul constituțional al Președintelui	117
§ 2. Alegerea și mandatul Președintelui	118
§ 3. Atribuțiile Președintelui României	120
§ 4. Atribuții realizate în raporturile cu justiția	125
§ 5. Atribuții exercitată în relațiile cu poporul	127
§ 6. Atribuțiile Președintelui ca șef al executivului.....	128
§ 7. Atribuțiile exercitată în domeniul politicii externe.....	135
II. Actele Președintelui României.....	136
§ 8. Forme de concretizare a activității Președintelui.....	136
III. Răspunderea Președintelui României	140
§ 9. Cadrul constituțional al răspunderii Președintelui României	140
§ 10. Răspunderea politică a Președintelui României	141
§ 11. Răspunderea penală a Președintelui României.....	143
Exerciții practice.....	147

CAPITOLUL X

GUVERNUL	150
I. Reglementarea Guvernului potrivit Constituției României din 1991, republicată	150
§ 1. Fundamente constituționale și legale.....	150
§ 2. Statutul Guvernului	151
II. Structura, investitura, organizarea și funcționarea Guvernului.....	152
§ 3. Structura Guvernului potrivit Constituției României din 1991	152

Respect pentru natură	
§ 4. Învestitura Guvernului potrivit Constituției României din 1991, revizuită și republicată și prevederilor Codului administrativ	154
§ 5. Mandatul Guvernului potrivit Constituției României din 1991	156
§ 6. Statutul membrilor Guvernului.....	156
§ 7. Statutul primului-ministru	160
§ 8. Aparatul de lucru al Guvernului	161
§ 9. Atribuțiile Guvernului României	162
§ 10. Funcționarea Guvernului	164
III. Actele Guvernului.....	164
§ 11. Determinarea sferei actelor.....	164
§ 12. Regimul constituțional al hotărârilor Guvernului.....	165
§ 13. Regimul constituțional al ordonanțelor Guvernului	166
IV. Controlul parlamentar exercitat asupra Guvernului și răspunderea Guvernului	172
§ 14. Controlul parlamentar exercitat asupra Guvernului	172
§ 15. Răspunderea Guvernului	174
§ 16. Regimul constituțional al moțiunii de cenzură	176
§ 17. Angajarea răspunderii Guvernului.....	176
§ 18. Răspunderea penală a membrilor Guvernului	179
Exerciții practice.....	181

CAPITOLUL XI

ADMINISTRAȚIA CENTRALĂ DE SPECIALITATE .....

I. Generalități	183
§ 1. Fundamente constituționale	183
§ 2. Noțiune	184
§ 3. Drept comparat	184
§ 4. Istoricul reglementării.....	187
II. Categorii de autorități centrale de specialitate	189
§ 5. Administrația ministerială și administrația extraministerială	189
§ 6. Categorii	190
§ 7. Definiții.....	192
§ 8. Ministerele	193
§ 9. Clasificări	193
§ 10. Înființarea, organizarea și funcționarea ministerelor	194
§ 11. Istoricul reglementării constituționale actuale	194
§ 12. Modalitatea de reglementare a organizării și funcționării ministerelor	195
§ 13. Categoria de lege prin care se reglementează organizarea și funcționarea ministerelor	195
§ 14. Înființarea, organizarea și funcționarea celoralte organe centrale de specialitate subordonate.....	196
§ 15. Statutul miniștrilor	197
§ 16. Organe centrale de specialitate în subordinea ministerelor	198
§ 17. Înființarea, organizarea și funcționarea organelor centrale de specialitate autonome	198
§ 18. Particularități privind statutul juridic al autorităților centrale autonome.....	199

Respectării principiilor de organizare și funcționare a administrației publice locale	200
§ 19. Autorități centrale de specialitate autonome de rang constituțional	200
§ 20. Categorii de autorități centrale autonome	202
§ 21. Actele autorităților centrale de specialitate	203
Exerciții practice	206

CAPITOLUL XII

PRINCIPII DE ORGANIZARE ȘI FUNCȚIONARE A ADMINISTRAȚIEI PUBLICE LOCALE.....

§ 1. Istorico-reglementării	207
§ 2. Drept comparat	209
§ 3. Rațiunea și semnificația modificărilor constituționale din anul 2003	211
§ 4. Sfera principiilor și semnificația lor	211
§ 5. Sfera principiilor constituționale	213
§ 6. Descentralizarea	213
§ 7. Deconcentrarea	218
§ 8. Autonomia locală	220
§ 9. Dreptul minorităților de a-și folosi limba națională în relațiile cu administrația publică	225
§ 10. Reglementarea dreptului minorităților de a-și folosi limba maternă în raporturile cu administrația în legislația Uniunii Europene	229
§ 11. Principii legale	230
§ 12. Eligibilitatea	230
§ 13. Consultarea cetățenilor în soluționarea problemelor locale de interes deosebit	232
§ 14. Principiul cooperării	234
§ 15. Principiul responsabilității	235
§ 16. Principiul constrângerii bugetare	235
Exerciții practice	236

CAPITOLUL XIII

CONSILIUL LOCAL ȘI PRIMARUL .....

§ 1. Sfera autorităților	238
§ 2. Drept comparat	239
§ 3. Raporturile consiliului local cu celelalte autorități ale administrației publice	241
§ 4. Consiliul local	242
§ 5. Constituirea	243
§ 6. Statutul consilierului local	245
§ 7. Atribuțiile consiliului local	246
§ 8. Funcționarea consiliului local	247
§ 9. Actele consiliului local	248
§ 10. Răspunderea consilierilor	249
§ 11. Dizolvarea consiliului local	250
§ 12. Primarul	252
§ 13. Alegerea primarului	253
§ 14. Mandatul primarului	254

Respect pentru drepturile omului	254
§ 15. Statutul primarului	254
§ 16. Atribuțiile primarului	257
§ 17. Actele primarului	257
§ 18. Răspunderea primarului	258
§ 19. Încetarea mandatului primarului	259
§ 20. Viceprimarul	262
§ 21. Secretarul general al unității administrativ-teritoriale	264
§ 22. Inițiativa cetățenească și adunările cetățenești	267
§ 23. Administratorul public	268
Exerciții practice	270

CAPITOLUL XIV

AUTORITĂȚILE ADMINISTRAȚIEI PUBLICE JUDEȚENE .....

§ 1. Consiliul județean. Statut constituțional	272
§ 2. Drept comparat	273
§ 3. Raporturile dintre autoritățile locale și cele județene	275
§ 4. Constituirea consiliului județean și componența	275
§ 5. Atribuțiile și funcționarea consiliului județean	276
§ 6. Actele consiliului județean și ale președintelui consiliului județean	277
§ 7. Răspunderea consiliului județean	278
§ 8. Președintele consiliului județean	278
§ 9. Mandatul, funcționarea și actele consiliului județean	279
§ 10. Atribuțiile președintelui consiliului județean	280
§ 11. Vicepreședintii consiliului județean și secretarul județului	281
§ 12. Administrația municipiului București	281
Exerciții practice	284

CAPITOLUL XV

PREFECTUL .....

§ 1. Statutul constituțional și legal actual	286
§ 2. Istoric al reglementării	287
§ 3. Drept comparat	291
§ 4. Raporturile dintre prefect și autoritățile autonome locale	292
§ 5. Numirea și eliberarea din funcție a prefectului și a subprefectului	293
§ 6. Depolitizarea și profesionalizarea funcției de prefect	293
§ 7. Regimul incompatibilităților funcției de prefect și subprefect	295
§ 8. Atribuțiile prefectului	296
§ 9. Actele prefectului	299
§ 10. Particularități ale statutului juridic al prefectului. Regimul dreptului de asociere politică și sindicală și al dreptului la grevă	299
§ 11. Oficiile prefecturale	300
§ 12. Subprefectul	300
Exerciții practice	301

Reperul la pagină și cărți

CAPITOLUL XVI	
FUNCȚIA PUBLICĂ ȘI FUNCȚIONARII PUBLICI	303
§ 1. Generalități	303
§ 2. Controverse doctrinare privind statutul juridic al funcționarilor publici	304
§ 3. Fundamente constituționale ale conceptelor de funcție publică și funcționari publici	307
§ 4. Definiția funcției publice și a funcționarului public	308
§ 5. Clasificarea funcționarilor publici	310
§ 6. Regimul juridic al actului de numire într-o funcție publică	313
§ 7. Drepturile și îndatoririle funcționarilor publici	314
§ 8. Îndatoririle funcționarilor publici	322
§ 9. Recrutarea funcționarilor publici	328
§ 10. Evaluarea funcționarilor publici	329
§ 11. Răspunderea funcționarilor publici	330
§ 12. Acordurile colective	335
§ 13. Corpul de rezervă al funcționarilor publici	336
§ 14. Modificarea, suspendarea și încetarea raportului de serviciu al funcționarului public	336
Exerciții practice	342
CAPITOLUL XVII	
ACTIVITATEA AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE	345
I. Noțiuni generale	345
II. Actul administrativ. Definiție, trăsături	347
III. Clasificarea actelor administrative	352
IV. Regimul juridic al actelor administrative	354
Exerciții practice	390
CAPITOLUL XVIII	
CONTRACTUL ADMINISTRATIV	393
§ 1. Scurt istoric	393
§ 2. Repere actuale ale noțiunii de contract administrativ	394
§ 3. Definiția contractului administrativ	395
Exerciții practice	399
CAPITOLUL XIX	
TEORIA GENERALĂ A CONTROLULUI EXERCITAT ASUPRA ADMINISTRAȚIEI PUBLICE	401
I. Semnificația activității de control în administrația publică	401
II. Fundamente constituționale ale controlului exercitat asupra administrației publice	402
III. Clasificarea formelor de control exercitat asupra administrației publice	404
IV. Jurisdicția administrativă și actul administrativ jurisdicțional	407
Exerciții practice	411

CAPITOLUL XX
CONTENCIOSUL ADMINISTRATIV.....413

I. Noțiune și istoric	413
II. Fundamente constituționale actuale în materia contenciosului administrativ.....	415
III. Trăsăturile caracteristice ale acțiunii în contencios administrativ potrivit Legii nr. 554/2004 și Constituției	417
IV. Condițiile acțiunii în contencios administrativ, în baza Legii nr. 554/2004.....	442
V. Excepțiile de la controlul de legalitate exercitat de instanțele de contencios administrativ	460
V.1. Actele administrative sustrase în totalitate controlului de legalitate al instanțelor judecătoarești de contencios administrativ	462
V.2. Actele administrative care au un regim juridic specific al controlului de legalitate exercitat asupra lor	466
VI. Procedura în materie de contencios administrativ	468
Exerciții practice	495

CAPITOLUL XXI
NOȚIUNILE DE PROPRIETATE, DOMENIU PUBLIC ȘI SERVICIU PUBLIC POTRIVIT CONSTITUȚIEI ROMÂNIEI DIN 1991, REVIZUITĂ ȘI REPUBLICATĂ .....

498

I. Generalități	498
§ 1. Istoric	498
§ 2. Concepte	500
§ 3. Reglementare constituțională	501
II. Repere în determinarea statutului constituțional general al proprietății	503
§ 4. Prevederi constituționale exprese, implicate, corelația dintre ele	503
III. Regimul constituțional al proprietății publice. Relația domeniul public – proprietate publică	508
§ 5. Scara domenialității publice	508
§ 6. Reglementarea proprietății publice potrivit noului Cod civil	509
§ 7. Reglementarea proprietății publice și private a statului și a unităților administrativ-teritoriale prin Codul administrativ	521
IV. Definiția și trăsăturile domeniului public	526
§ 8. Definiția domeniului public	526
§ 9. Trăsăturile domeniului public	526
Exerciții practice	529

CAPITOLUL XXII
MODALITĂȚI DE PUNERE ÎN VALOARE A DOMENIULUI PUBLIC.....531

I. Generalități	531
§ 1. Modalități constituționale de punere în valoare a bunurilor domeniului public	531
II. Contractul de concesiune publică	532
§ 2. Regimul juridic actual	532
§ 3. Regimul constituțional și legal actual al contractului de concesiune publică	533

Respect pentru cunoașterea românească	
§ 4. Definiția și trăsăturile contractului de concesiune.....	533
§ 5. Părțile contractului de concesiune	534
§ 6. Procedura de concesionare	535
§ 7. Dispoziții privind contractul de concesiune	536
§ 8. Regimul legal actual	537
§ 9. Părțile contractului de concesiune de servicii și lucrări.....	539
§ 10. Proceduri de atribuire	539
III. Administrarea, închirierea și darea în folosință gratuită a bunurilor domeniului public.....	545
§ 11. Regimul contractelor de administrare și de închiriere a bunurilor proprietate publică	545
IV. Domeniul privat al statului și al unităților administrativ-teritoriale	549
§ 12. Caracteristici.....	549
§ 13. Trecerea bunurilor în domeniul privat.....	550
§ 14. Reguli de exercitare a dreptului de proprietate privată a statului și a unităților administrativ-teritoriale	551
Exerciții practice	552

CAPITOLUL XXIII

REGIMUL JURIDIC APPLICABIL DOMENIULUI PUBLIC	554
§ 1. Generalități	554
§ 2. Principii	554
Exerciții practice	558

CAPITOLUL XXIV

SERVICIUL PUBLIC	559
§ 1. Generalități privind serviciul public	559
§ 2. Fundamente constituționale actuale privind serviciul public în România	560
§ 3. Trăsăturile și clasificarea serviciilor publice	561
§ 4. Serviciul public potrivit Codului administrativ	563
§ 5. Clasificarea serviciilor publice	563
Exerciții practice	564

CAPITOLUL XXV

RĂSPUNDEREA ÎN DREPTUL ADMINISTRATIV. RĂSPUNDEREA ADMINISTRATIV-DISCIPLINARĂ	566
§ 1. Fundamentarea noțiunilor	566
§ 2. Definiția și trăsăturile constrângerii administrative	568
§ 3. Clasificarea măsurilor de constrângere	568
§ 4. Subiectul activ și subiectul pasiv al faptei și respectiv, al răspunderii	569
§ 5. Forme de răspundere specifice dreptului administrativ	569
§ 6. Regimul răspunderii în dreptul administrativ potrivit Codului administrativ	570
§ 7. Răspunderea administrativ-disciplinară	571
§ 8. Fundamente constituționale și legale actuale privind răspunderea administrativ-disciplinară	571

Respect p <small>ă</small>	§ 9. Definiția abaterii disciplinare. Subiecte.....	572
§ 10. Sanctiunile administrativ-disciplinare	573	
Exerciții practice	575	
CAPITOLUL XXVI		
RĂSPUNDEREA ADMINISTRATIV-CONTRAVENȚIONALĂ		577
I. Bazele constituționale ale răspunderii administrativ-contravenționale	577	
II. Elementele constitutive ale contravenției	578	
III. Definiția și trăsăturile contravenției.....	580	
IV. Cauzele care înlătușă răspunderea contravențională	584	
V. Sanctiunile contravenționale.....	587	
VI. Procedura contravențională consacrată de Ordonanța de Guvern nr. 2/2001	593	
Exerciții practice	605	
CAPITOLUL XXVII		
RĂSPUNDEREA ADMINISTRATIV-PATRIMONIALĂ		607
§ 1. Fundamente constituționale și legale.....	607	
§ 2. Tipuri de acțiuni în angajarea răspunderii administrativ-patrimoniale	608	
§ 3. Categorii de acte care pot fundamenta o acțiune pentru antrenarea răspunderii administrativ-patrimoniale.....	608	
§ 4. Autoritățile publice competente să soluționeze acțiunea privind răspunderea administrativ-patrimonială	609	
§ 5. Natura prejudiciului a cărui reparație poate fi solicitată prin acțiunile privind răspunderea administrativ-patrimonială a autorităților publice	610	
§ 6. Forme ale răspunderii administrativ-patrimoniale.....	611	
§ 7. Răspunderea patrimonială exclusivă a statului pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare	612	
§ 8. Răspunderea patrimonială a autorităților administrației publice pentru limitele serviciului public	613	
§ 9. Răspunderea solidară a autorităților publice și a funcționarilor pentru prejudicii produse prin acte administrative, tipice sau asimilate	613	
§ 10. Alte forme de răspundere administrativ-patrimonială prevăzute de Codul administrativ	615	
Exerciții practice	617	
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ		619

CAPITOLUL I

DREPTUL ADMINISTRATIV – RAMURĂ A DREPTULUI PUBLIC

I. Noțiuni generale privind administrația publică

§1. Administrația publică în contextul separării și echilibrului puterilor în stat

Una dintre teoriile pe care s-a clădit gândirea juridică modernă, ca și cea filozofică, de altfel, alături de teoria drepturilor naturale și cea a contractului social, este teoria separației puterilor în stat¹, care a fost fundamentată de către Montesquieu în celebra sa lucrare „*Despre spiritul legilor*”, (1748)². În ceea ce privește teoria contractului social a lui J.J. Rousseau, ea a avut ca punct de plecare teza că „*Din moment ce niciun om nu are autoritate naturală asupra semenului său și de vreme ce forța nu dă naștere niciunui drept, rezultă că baza oricărei autorități legitime printre oameni nu poate fi decât convenția* (subl. ns.)”³.

Germenii teoriei separației puterilor se regăsesc încă din Antichitate, Aristotel fiind cel care a identificat existența în orice stat a trei mari puteri, una care face legile (puterea deliberativă), alta care le pune în executare (corpul magistraților, sintagma „*magistrat*” având o altă semnificație decât cea prezentă) și o a treia prin care se soluționează diferite litigii apărute în viața publică și în cea privată. Aristotel, pe de o parte, recunoaște că puterea trebuie încredințată la mai mulți titulari, iar pe de altă parte, atrage atenția că, dacă se întâmplă acest lucru, ei trebuie făcuți păzitori și slujitori ai legii⁴.

Înaintea lui Montesquieu, „*Locke este cel care a pus pentru prima oară în mod clar problema numită astăzi a separației puterilor. Din dorința de a modera forța puterilor statului, el a încercat să dezvolte o teorie a frânelor și contraponderilor, care să nu permită transformarea bazei statului (care pentru el era contractul social) dintr-un act bazat pe manifestarea liberă și egală a voințelor într-un act ce se sprijină doar pe supunere*”⁵.

Apariția teoriei a fost explicitată în doctrina de specialitate ca fiind generată de absolutismul monarhic, fiind, în realitate, o reacție împotriva acestui tip de regim, în care monarhul întrupa în personalitatea sa, prerogativele celor trei clasice puteri în stat. El era

¹ Celelalte două teorii la care ne raportăm sunt *teoria contractului social* și *teoria drepturilor naturale*.

² Ch. Montesquieu, *Despre spiritul legilor*, vol. I, Ed. Științifică, București, 1964.

³ J.J. Rousseau, *Contractul social*, ed. Antet, București, 2013, p. 10, *apud* Andreea Ana-Maria Stănciulescu (Alexe), *Întelegerea conceptualui de putere constituantă ca urmare a teoriei contractului social și a teoriilor privind legitimarea puterii*, în RDP nr. 1/2019, p. 27.

⁴ Aristotel, *Politica*, Ed. Paideia, București, 2001, p. 110.

⁵ D.C. Dănișor, *Originile teoriei separației puterilor. De la separația puterilor statului la separarea statului, justiției și societății civile*, în Revista de Drept Public nr. 4/2017, p. 24.

Respectarea legii urile¹, dispunea punerea lor în executare și avea drept de viață și de moarte asupra supușilor.

În acest sens se afirmă că „*teoria separației puterilor a fost elaborată în epoca de apogeu a absolutismului de tip feudal și a fost promovată cu scopul de a pune în lumină lipsa de suport legitim a acelei organizări statale. Ea nu viza cercetarea rădăcinilor istorice ale separației puterilor statului, ci, pur și simplu, înălțarea regimului absolutist și instaurarea unui regim democratic, prin reforma radicală a sistemului statal de atunci*”².

Nevoia de separare a celor trei puteri Baronul Charles Louis de Secondat, baron de la Brede et de Montesquieu, a realizat-o pornind de la o constatare existentă în toate timpurile, anume faptul că *acela care deține puterea, are tendința naturală de a abuza de ea*. De aceea, pentru a stopa abuzul „*puterea trebuie să opreasă puterea*”, adică puterile să fie încredințate unor titulari diferenți, care să se controleze și contracareze reciproc. Rezultă, de aici, că „*Montesquieu a făcut din separația puterilor un eficient instrument al siguranței cetățenilor*”³, care a fost reflectat în toate constituțiile lumii de la începuturi, inclusiv în acte juridice cu o valoare specială cum a fost Declarația drepturilor adoptată de către Revoluția franceză, unde se stipula că **un stat în care drepturile omului nu sunt respectate, iar separarea puterilor nu este garantată, nu are Constituție**⁴. Constituția României din 1991, s-a înscris pe filozofia și tehnica de redactare juridică reflectate în constituțiile adoptate începând cu a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în care separația puterilor nu mai este proclamată în mod expres, ci este reglementată de o manieră implicită și, de fiecare dată, prin referiri și la alte expresii cum ar fi *funcție publică, autoritate publică etc.*⁵. Pentru a convinge despre această nouă arhitectură constituțională a statelor lumii autorul citat se raportează la legea fundamentală din Franța⁶ care nu vorbește, în niciunul dintre cele 92 de articole despre separația puterilor, apoi cea a Greciei⁷, a Spaniei⁸, aceasta din urmă, deși consacră o monarhie constituțională, l-a influențat pe legiuitorul constituuant român, ca și cea franceză, de altfel⁹.

Teoria separației puterilor în stat se află așezată la baza organizării statelor democratice de astăzi¹⁰. Ea se regăsește și în Constituția României, care în forma din 1991 nu conținea nicio referire la principiul separației puterilor în stat.

Fără a intra în detalii care sunt specifice, cu precădere, pentru un curs de drept constituțional, semnalăm doar faptul că niciodată puterile nu au fost complet separate una

¹ Care purtau diferite denumiri, de la stat la stat, cum ar fi *edicte, pravile etc.*

² M. Enache, *Raporturile constituționale dintre Parlament și Guvernul României*, în Revista de Drept Public nr. 2/2016, p. 27.

³ I. Muraru, E.S. Tănăsescu în I. Muraru, E.S. Tănăsescu (coordonatori), *Constituția României, comentarii pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2008, p. 13.

⁴ Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului a fost adoptată la 26 august 1789, prin intermediul ei fiind puse, în Franța și în lume, bazele democrației moderne. Art. XVI din Declarație prevede că „*orice societate care nu asigură garanția drepturilor și nu statormicește separația puterilor este lipsită de Constituție*”. A se vedea <http://ro.wikipedia.org/>, consultat în data de 4 februarie 2015, orele 11,30.

⁵ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, Ed. All Beck, București, 2005, ed. a IV-a, vol. I, pp. 30-31.

⁶ Constituția franceză a fost adoptată în 1958, a suferit mai multe modificări, ultima realizându-se în 2008.

⁷ Constituția Greciei a fost adoptată în 1975.

⁸ Constituția Spaniei a fost adoptată în 1978.

⁹ Pentru dezvoltări, a se vedea A. Iorgovan, *Tratat ....., op. cit.*, vol. I, pp. 33-36.

¹⁰ C.-S. Săraru, *Contenciosul administrativ român*, Ed. C.H. Beck, București, 2019, p. 8.

deosebită, că întotdeauna a existat o colaborare între ele, inerentă funcționării echilibrate dintr-un stat. Mai mult chiar, dintotdeauna au existat autorități publice care, deși au aparținut unei puteri, au exercitat și atribuții specifice altei sau altor puteri. Exemplu, **șeful de stat**, indiferent de forma de guvernământ, că este *republică* sau *monarhie*, aparține puterii executive.

Cu toate acestea, dintotdeauna și peste tot, **șeful de stat este cel care promulgă legile¹**, ceea ce semnifică **învestirea acestora cu formulă juridică obligatorie pentru toți cetățenii**.

În acest mod, **șeful statului exercită atribuții care țin de sfera puterii legislative**. Pe lângă aceasta, **șeful statului, monarh sau președinte, acordă grătirea individuală²**, exercită **atribuții care țin de puterea judecătoarească**. El este implicat și în procesul de numire a magistraților, atribuție reflectată și de Constituția României în art. 125 alin. (1) potrivit căruia: „*Judecătorii numiți de Președintele României sunt inamovibili, în condițiile legii*”. Modul de exercitare a acestor atribuții diferă, în mod firesc, de la stat la stat și poate genera soluții sau interpretări diferite, chiar în cadrul același stat, în diferite etape de evoluție a lui. La data redactării prezentei ediții a cursului nostru, este de mare actualitate regimul numirii șefilor unor structuri ale Ministerului Public, modul în care sunt implicați în acest proces **șeful statului, ministrul justiției și, respectiv, Consiliul Superior al Magistraturii**. Însăși Curtea Constituțională a fost chemată să se pronunțe, soluționând un conflict juridic de natură constituțională între ministrul justiției și Președinte. Prin Decizia nr. 358/2018³ Curtea a statuat în sensul că „(...) argumentele cuprinse în propunerea de revocare a procurorului din funcția de conducere (...), precum și temeinicia acestora se subsumează competenței discreționare a ministrului justiției, și nu a Președintelui României (...)”⁴ și a decis că „*Președintele României urmează să emite decretul de revocare din funcție a procurorului-șef (...)*”.

Cum am menționat deja, niciodată și cu atât mai puțin în prezent, nu se poate susține ideea unei separări categorice, ferme, între puterile statului. Acestor argumente li se adaugă acelea că există autorități publice care, prin statutul lor, nu se încadrează în niciuna dintre clasicele puteri ale statului.

Avem în vedere, spre pildă, Avocatul Poporului, pe care Constituția României îl reglementează în Capitolul IV al titlului II din Constituție, dată fiind misiunea constituțională care îi revine, **aceea de a apăra drepturile și libertățile persoanelor fizice**. O asemenea misiune justifică, evident, plasarea lui în titlul consacrat drepturilor și libertăților fundamentale, al căror apărător este. În doctrină se afirmă că „*în stabilirea naturii juridice a Instituției Avocatului Poporului, putem să pornim* (în opinia noastră, chiar **trebuie să pornim**) *de la principiul clasic al separării puterilor statului, pentru a determina apartenența instituției la una dintre aceste puteri. Astfel, Instituția Avocatului Poporului nu face parte din puterea legislativă, deși sau tocmai pentru că Avocatul Poporului este numit de Parlament. De asemenea, nu face parte nici din puterea executivă (...)*”, însă el „(...) realizează un control specific asupra administrației publice, constatănd abuzurile acesteia.

¹ Potrivit art. 77 din Constituția României, Președintele este cel care promulgă legile.

² Art. 94 lit. d) din Constituția României enumerează printre atribuțiile Președintelui, și pe aceea de a „*acorda grătirea individuală*”.

³ Publicată în M. Of. nr. 473 din 7 iunie 2018.

⁴ Decizia nr. 358/2018, par. 114.

Desi Avocatul Poporului, la sesizarea cetățeanului, persoanelor fizice, poate constata unele nereguli sau chiar abuzuri ale administrației publice, dar nu judecă aceste situații, nu devine o instanță de judecată (...)"¹. Referindu-se la statutul acestuia, un autor afirmă, cu deplin temei, că în calitate de „componentă a democrației constituționale, instituția Avocatului Poporului din țara noastră poate fi considerată ca nefăcând parte din niciuna dintre puterile statului reglementate în art. 1 alin. (4) din Constituția României, prin natura sa putând fi calificată ca o instituție prin care se asigură medierea și echilibrul puterilor”². O altă autoritate publică al cărei statut excedează clasicei trinități a puterilor în stat este Curtea de Conturi³. Plasarea ei în titlul consacrat **economiei și finanțelor publice** se justifică prin aceea că, rolul Curții de Conturi constă în a controla modul de formare, de întrebuințare și de administrare a resurselor financiare ale statului și sectorului public. Acestor autorități publice li se adaugă Curtea Constituțională, care „este o instituție fundamentală a statului, cu rol de garant al supremăției Constituției, al statului de drept, și al principiului separației și echilibrului puterilor (subl. ns.)”⁴.

Regretatul nostru profesor Antonie Iorgovan, în activitatea didactică desfășurată cu studenții Facultății de Drept, includea în tehnicele Domniei Sale comentarea, de către studenți, a următoarelor aspecte ale legii fundamentale:

- de ce un anumit text se află plasat într-o parte a Constituției (capitol, titlu)?
- care este coroborarea textului cu altele din legea fundamentală?

În alți termeni, locul unde este plasat în Constituție un articol are o relevanță deosebită pentru înțelegerea și interpretarea sa, în litera și spiritul pe care legiuitorul le-a avut în vedere.

În concluzie, separația puterilor în stat își păstrează semnificația, cu precizarea că a devenit, după cum spunea regretatul nostru profesor, o „haină prea strâmtă”⁵, care nu poate cuprinde în dimensiunile ei realitățile juridico-instituționale ale României. De aceea, Constituția, în forma din 1991, nu conținea prevederi referitoare la principiul separației puterilor în stat. Însăși sintagma „putere a statului” era utilizată o singură dată în Constituție, în art. 80 care reglementa, ca și acum, de altfel, **funcția de mediere a Președintelui între puterile statului și între stat și societate**. Autoritățile care realizează prerogativele celor trei clase puteri sunt reglementate în titlul III al Constituției, care are următoarea structură:

– **capitolul I** reglementează **Parlamentul** pe care îl califică, prin art. 61 alin. (1), ca fiind *organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoroare a țării*. Rezultă că în acest capitol regăsim **prima putere în stat**, respectiv, **puterea legiuitoroare**. Constituția noastră consacră o structură bicamerală a Parlamentului, acesta fiind format din Senat și Camera Deputaților. De altfel, de la crearea sa, din 1862, Parlamentul român a avut o structură unicamerală, cu excepția perioadei comuniste, când a existat un monocameralism, care purta denumirea de Marea Adunare Națională. Problema

¹ A. Varga, *Rolul Avocatului Poporului în controlul de constitutionalitate*, în Revista de Drept Public nr. 2/2015, p. 69-70.

² E. Bălan, *Ombudsmanul și buna administrare. O perspectivă asupra situației României*, în Revista de Drept Public nr. 1/2016, p. 71.

³ Reglementată de art. 140, plasat în titlul IV consacrat economiei și finanțelor publice.

⁴ Decizia C.C.R. nr. 738 din 19 septembrie 2012, M. Of. nr. 690 din 8 octombrie 2012.

⁵ Se vorbește chiar despre „îmbătrânirea teoriei separației puterilor”. I. Muraru, E.S. Tănărescu în I. Muraru, E.S. Tănărescu (coordonatori), *Constituția României ...*, op. cit., p. 15.

de a alege între monocameralism și bicameralism, cu propunerea de a suprima o Cameră a Parlamentului, a făcut obiectul unui referendum, organizat la data de 22 noiembrie 2009, alături de întrebarea relativă la reducerea numărului de parlamentari la 300, însă ea nu s-a materializat, niciodată, deși rezultatele referendumului, determinate de neînțelegerea problemei și denaturarea ei, au susținut-o¹. Statutul parlamentarilor este reglementat prin Legea nr. 96/2006, cu modificările și completările ulterioare, republicată², în temeiul art. V din Legea nr. 357/2015³. Obiectul de reglementare al acestei legi, mult discutat și disputat la nivelul dezbatării publice, l-a reprezentat introducerea în lege a unui nou capitol, actualul capitol XI, care reglementează **inemnizația pentru limită de vîrstă**. Dacă până în 2015 alegerea deputaților și senatariilor se realiza pe bază de scrutin majoritar uninominal, potrivit Legii nr. 208/2015⁴ aceștia se aleg în prezent **prin scrutin de listă, potrivit principiului reprezentării proporționale**. Precizăm, de asemenea, că prin Legea nr. 288/2015⁵ a fost introdus sistemul votului prin corespondență. Constatăm că 2015 a fost anul unor schimbări radicale în ceea ce privește statutul organului reprezentativ suprem. După eșecul aşa-zisului sistem uninominal de votare, ale cărui carende erau evidente încă de la facerea sa⁶, s-a revenit la scrutinul de listă și a fost introdus votul prin corespondență, iar foștilor parlamentari care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege în vederea pensionării le-a fost recunoscută această indemnizație pentru limită de vîrstă, al cărei quantum se acordă **în limita a trei mandate** și se calculează ca produs al lunilor de mandat cu 0,55% din indemnizația brută lunară aflată în plată;

- **capitolul II** este consacrat **Președintelui**, care este șeful statului, România fiind declarată prin art. 1 alin. (2) ca fiind **republică**;

- **capitolul III** reglementează **Guvernul**, care exercită un **dublu rol**, acela de a **asigura realizarea politicii interne și externe a țării (rolul politic)** și, pe de altă parte, **de a exercita conducerea generală a administrației publice (rol administrativ)**. Ambele roluri, Guvernul le realizează în baza programului de guvernare, care a fost acceptat de Parlament;

- **capitolul IV** reglementează **răporturile Parlamentului cu Guvernul**, în el regăsindu-se modalitățile prin care se concretizează colaborarea dintre organul legiuitor, pe de o parte, și unul dintre șefii executivului, pe de altă parte. Aici regăsim reglementări referitoare la **controlul Parlamentului asupra Guvernului, moțiunea de cenzură, angajarea răspunderii Guvernului sau delegarea legislativă**⁷;

- **capitolul V** este consacrat **administrației publice și în el regăsim reglementate atât administrația centrală de specialitate, cât și administrația publică locală**. Conclu-

¹ V. Vedinaș, G. Condurache, *L'autonomie financière du Parlement roumain*, în RDP nr. 1/2019, pp. 42-43.

² Republicarea s-a făcut în M. Of. nr. 49 din 22 ianuarie 2016.

³ Publicată în M. Of. nr. 975 din 29 decembrie 2015.

⁴ Publicată în M. Of. nr. 553 din 24 iulie 2015.

⁵ Legea nr. 288/2015 privind votul prin corespondență, precum și modificarea și completarea Legii nr. 208 /2015 privind alegerea Senatului și a Camerei Deputaților, precum și pentru organizarea și funcționarea Autorității Electorale Permanente, publicată în M. Of. nr. 866 din 19 noiembrie 2015.

⁶ Aceste carende le-am semnalat încă din procesul de elaborare a proiectului de lege privind mult și în van aplaudatul sistem uninominal, în calitate de membru al comisiei parlamentare care avea menirea să îl redacteze.

⁷ Și în Constituția Franței regăsim un titlu special, respectiv titlul V, a cărui titulatură este „despre răporturile dintre Parlament și Guvern”.

zionând, de la capituloarele II la capitolul V inclusiv, regăsim cea de-a doua putere în stat, respectiv puterea executivă;

- **capitolul VI** al titlului III reglementează „*autoritatea judecătorescă*” și vizează cea de-a treia putere a statului, care este **puterea judecătorescă**.

Constatăm că actuala lege fundamentală a României, încă de la adoptarea ei și în prezent, a concentrat într-un titlu, respectiv titlul III, autoritățile publice prin care se concretizează principiul ancestral al separării puterilor în stat.

În anul 2003 când a fost revizuită Constituția a fost completat art. 1 cu un nou alineat, actualul alin. (4), în care se consacră expres acest principiu sub titulatura „*principiul separației și echilibrului puterilor în stat*”¹.

În doctrină se consideră că „*Motivul inserării acestui alineat a fost, în principal, acela de a contribui la o mai bună delimitare a raporturilor dintre puteri, prezentând avantajul pe care întotdeauna o normă expresă îl prezintă față de aceea rezultată din interpretare, anume certitudinea, în mod strict, previzibilitatea, în mod indubitabil*”².

În acest fel, separarea, dar și echilibrul puterilor au devenit, cum se exprimă și alți autori, „*coordonate politice fundamentale pentru întreaga activitate a statului*”³.

§ 2. Dreptul administrativ este o ramură a dreptului public

Originea dreptului este, cum se afirmă în doctrină, „*tot atât de veche ca omul și grupările de oameni*”⁴.

Analizând finalitatea dreptului, același autor consideră că „*Dreptul, în esență, pare a fi făcut pentru o lume civilizată, evoluată, educată și disciplinată. În fapt însă, lucru este cu totul altfel, dacă într-adevăr noțiunea de regulă de drept implică ideea de tratament egal pentru toți. De aici și consecința că el nu este făcut pentru o astfel de lume, din moment ce constrângerea este elementul necesar pentru a impune respectul reciproc al indivizilor și a împiedica violarea drepturilor individuale, mai ales în societățile mai puțin civilizate*”⁵.

Însă structurarea în cele două mari ramuri ale dreptului⁶, cel privat și cel public, s-a realizat în antichitate. Distincția a fost magistral exprimată de Ulpian „*Publicum jus est quod ad statum rei romanae spectat, privatum est quod ad singulorum utilitatem pertinent*”, ceea ce înseamnă de fapt că „**Dreptul public este cel care se referă la organizarea statului roman, iar dreptul privat – la interesele fiecăruia**”. La baza acestei distincții stă astfel **interesul ocrotit prin norma de drept**. Atunci când acest interes e relativ la viața cetății, suntem în sfera dreptului public. Când norma de drept e privitoare

¹ Art. 1 alin. (4) din Constituție are următorul conținut: „*Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorescă – în cadrul democrației constituționale*”.

² M. Constantinescu, în M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E.S. Tănărescu, *Constituția României revizuită, comentarii și explicații*, Ed. All Beck, București, 2004, pp. 2-3.

³ I. Muraru, E.S. Tănărescu în I. Muraru, E.S. Tănărescu (coordonatori), *Constituția României ... op. cit.*, p. 31.

⁴ Ioan Alexandru, *De la dreptul administrativ național la dreptul administrativ local*, Ed. Academiei Române, București, 2017, p. 80.

⁵ Ioan Alexandru, *De la dreptul administrativ național la dreptul administrativ local, op. cit.*, p. 81.

⁶ Cea mai simplă formulare a esenței dreptului a fost dată de Christian Thomasius, autor din secolul al VIII-lea, „*Quod tibi non vis fieri, elteri ne faceris*”, respectiv „*nu face altuia ceea ce nu vrei să ti se facă tie*”.

la individ, ne aflăm în domeniul dreptului privat. Dreptului public îi sunt specifice anumite trăsături, care îl particularizează de dreptul privat. Obiectul lui de reglementare vizează atât autoritățile administrației publice de natură statală sau autonomă locală, personalul care le deservește, cât și relația dintre stat și cetățean, inclusiv relația dintre stat sau unitățile administrativ-teritoriale, ca proprietare de bunuri, și persoanele fizice sau juridice¹. De aici, particularitatea dreptului public de a se constitui sub influența unor factori extra-legali, care țin de tradiția istorică, de stilul politic și de ideologiile specifice.

Aceasta deoarece „dreptul public este cel care conține totalitatea principiilor și regulilor juridice aplicabile raporturilor dintre stat și individ, precum și în raporturile dintre state, iar dreptul privat conține totalitatea principiilor și regulilor juridice aplicabile raporturilor dintre indivizi, indiferent dacă aceștia sunt din același stat sau din state diferite”².

Dreptul administrativ face parte din ramura dreptului public și a apărut, după cum se exprimă prof. univ. Emil Molcuț³, înaintea altor ramuri ale acestuia. Căci înaintea oricărora altor preocupări și activități, omul a trebuit să o pună pe cea privind modul în care își organizează comunitatea, cum se apără împotriva dușmanilor, acestea fiind dimensiuni ale activității administrative. Autorităților de natură administrativă care s-au cristalizat de-a lungul timpului, pe teritoriul țării noastre, li s-a aplicat un anumit gen de norme juridice, care nu a apartinut numai dreptului public, aşa cum subliniază și prof. univ. Antonie Iorgovan⁴, referindu-se însă strict la perioada Evului Mediu, unde regăsim „reglementări specifice dreptului feudal românesc (*dreptul țării, pravile și dreptul domnesc*), care conțineau, în egală măsură, norme de drept public și de drept privat”. Despre un drept administrativ, în sensul modern al termenului, putem vorbi abia odată cu Regulamentele Organice, despre care profesorul Anibal Teodorescu aprecia că ar constitui, alături de dreptul francez, principala sursă a dreptului administrativ român⁵. Alți autori au considerat, încă din secolul XIX⁶, că Regulamentele organice au reprezentat primele Constituții românești, opinie împărtășită și de reprezentanți ai doctrinei contemporane.

Se constată însă că „*delimitarea disciplinelor juridice care aparțin uneia dintre cele două ramuri este și rămâne una care generează dezbateri, păreri pro și contra, elemente comune, dar și diferențieri între autori*”⁷. Avem în vedere disputele permanente care există între autorii de drept public și cei de drept privat cu privire la apartenența unor instituții la una dintre cele două ramuri de drept. Intră în această categorie contractul administrativ, proprietatea publică, domeniul public sau funcționarul public, ca să ne referim doar la câteva dintre ele. Se încearcă o „*privatizare forțată a dreptului administrativ*”, prin „*decuparea din obiectul său de reglementare a unor instituții tradiționale și transferul lor în dreptul privat*”⁸, realitate împotriva căreia ne-am îngăduit să luăm atitudine, în articolul precitat.

¹ I. Alexandru, *Drept administrativ comparat*, Ed. Lumina Lex, București, 2000, p. 11.

² Ș. Deaconu, *Drept constituțional*, ed. a II-a, Ed. C.H. Beck, București, 2013, p. 4.

³ E. Molcuț, D. Oancea, *Drept privat roman*, Casa de Editură și Presă „Şansa” S.R.L., București, 1995, pp. 7-8.

⁴ A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ed. a IV-a, Ed. All Beck, București, 2005, p. 177.

⁵ A. Teodorescu, *Tratat de drept administrativ*, ed. a II-a, Institutul de Arte Grafice Eminescu S.A., București, 1929, vol. I, pp. 15-20.

⁶ C. G. Dissescu, *Curs de drept public român*, 1890, pp. 267-268.

⁷ V. Vedinaș, *Dreptul administrativ. Abordări contemporane sau despre „privatizarea” sa forțată* în Revista de Drept Public nr. 4/2017, p. 15.

⁸ V. Vedinaș, *Dreptul administrativ. Abordări contemporane sau despre „privatizarea” sa forțată*, art. cit., pp. 15-20.

Resurse didactice

§ 3.† Obiectul dreptului administrativ

Așa cum se exprimă prof. univ. Antonie Iorgovan în valorosul tratat al Domniei Sale, discuțiile cu privire la conținutul și sfera administrației publice se află într-o dependență categorică de cele care privesc obiectul dreptului administrativ¹. Un autor francez exprima ideea că „*administrația și dreptul administrativ nu pot, nici din punct de vedere pedagogic, nici din punct de vedere teoretic, să fie definite de o manieră autonomă*”².

În literatura juridică s-au conturat trei mari curente:

1) Cel care promovează teza „**unicitatii**” potrivit căreia administrației publice îi este aplicabilă o singură ramură de drept, dreptul administrativ.

2) Cel de-al doilea curent este cel al „**pluralitatii**” potrivit căruia administrației publice îi sunt aplicabile două categorii de norme juridice:

a) norme ale dreptului public;

b) norme ale dreptului privat. Acestea din urmă, în funcție de autori, sunt privite ca având aceeași importanță sau, după caz, o semnificație mai redusă, fiind „conduse” de normele dreptului administrativ³. În mod logic, *atâta vreme cât prin administrația publică înțelegem, în final, o activitate în regim de putere publică, nu este de conceput ca normele dreptului public care conturează acest regim să nu dea „impulsuri” pentru conținutul și sfera rezervată reglementării normelor de drept privat, garantând, totodată, executarea actelor de drept privat*⁴.

3) În fine, remarcăm și opinia potrivit căreia, *dreptul administrativ se aplică nu numai administrației publice, ci și activităților de natură administrativă realizate de alte organe de stat*⁵.

Este vorba despre **administrația – mijloc de realizare a competenței** evocată de Școala de la Cluj în binecunoscuta dispută cu Școala de la București⁶.

Raportându-ne la actualul sistem constituțional și legal, rezultă, în sinteză, două concluzii.

O primă concluzie are ca punct de pornire art. 52 și 126 alin. (6) din Constituție, care fac vorbire despre **acte administrative ale autorităților publice**. O asemenea sintagmă ne îndrituiște să interpretăm că textul constituțional recunoaște faptul că un act administrativ poate proveni de la orice autoritate publică, nu doar de la cele din sfera executivului. În acest fel, constatăm promovarea, de către legiuitorul constituent, a tezei conform căreia, **activitatea de natură administrativă se regăsește la nivelul oricărei autorități publice**, ceea ce semnifică recunoașterea implicită a tezei administrație – mijloc de realizare a competenței. Într-adevăr, pentru a realiza misiunea care le revine, potrivit Constituției și legii – și care este alta decât administrația publică –, Parlamentul, instanțele judecătorești și toate celelalte autorități care exced sferei executivului, indiferent de apartenența lor la clasicele puteri ale statului sau de autonomia față de acestea, trebuie să defășoare și activități de natură administrativă, prin care să pregătească

¹ A. Iorgovan, *Tratat*, op. cit., vol. I, ed. a IV-a, p. 114.

² G. Vedel, P. Delvolvè, *Droit administratif*, PUF, Paris, 1980, p. 55.

³ Pentru exemplificare, a se vedea A. Iorgovan, *Tratat*, op. cit., vol. I, ed. a IV-a, pp. 114-120.

⁴ A. Iorgovan, *Tratat*, op. cit., vol. I, ed. a IV-a, p. 115.

⁵ I. Santai, *Drept administrativ și știință administrativă*, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca, 1998, p. 8.

⁶ Pentru dezvoltări, v. A. Iorgovan, *op. cit.*, vol. I, ed. a IV-a, pp. 50-53.

Respectarea competenței specifice, să o exercite efectiv sau să pună în executare decizii luate în realizarea ei. Exemplu, să facă achiziții de bunuri și servicii sau să recruteze personal care are statut de funcționari publici.

O două concluzie vizează faptul că administrației, în sens strict al termenului, ca activitate desfășurată de organele administrative, î se aplică nu doar dreptul administrativ, ci și norme ale altor ramuri de drept, public sau privat. Spre exemplu, **activitatea în domeniul politicii externe, desfășurată de Președinte sau Guvern**, se supune atât normelor dreptului administrativ, dar și unor norme aparținând dreptului internațional public sau dreptului Uniunii Europene. Un al doilea exemplu, care vizează, de astă dată, incidența dreptului privat, are în vedere **contractele administrative**. Acestea sunt acte juridice bi sau multilaterale, assimilate de Legea nr. 554/2004, în al căror regim juridic se completează norme ale dreptului administrativ cu reguli aparținând dreptului privat. Cum vom avea prilejul să arătăm cu ocazia analizei lor, ca și contenciosului administrativ, prin ultimele modificări realizate prin Legea nr. 212/2018 asupra Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004, această „împreunare” de norme, aparținând dreptului public și cel privat, devine cu atât mai importantă, cu cât unele litigii derivate din contractele administrative, care privesc executarea lor, se judecă în prezent de instanțele de drept comun.

4. Scopul administrației

Omul este o ființă socială. El nu poate să producă tot ceea ce are nevoie pentru existența sa. Diviziunea socială a muncii presupune diversitatea modurilor de satisfacere a intereselor personale și generale.

Nevoile umane pot fi îndeplinite atât prin implicarea particularilor în prestarea de servicii publice, cât și prin realizarea acestui lucru de administrație. Există domenii în care particularii nu pot interveni, spre pildă apărarea, serviciile diplomatice etc. În această sferă se regăsește una din rațiunile care justifică intervenția administrației. Ea semnifică deci **sfera interesului public**, respectiv acele necesități care sunt vitale atât pentru colectivitate, în ansamblul său, cât și pentru fiecare membru al acesteia și care nu pot fi satisfăcute de inițiativa privată¹.

După cum se susține cu temei în literatura juridică, **toate popoarele, în decursul istoriei, și-au dorit un nivel de trai decent. Însă, mijloacele prin care guvernarea a încercat să realizeze acest obiectiv au fost la toate popoarele și în toate timpurile diferite**².

În literatura juridică s-a susținut de mai toți autorii necesitatea ca demersul privind semnificația conceptului de administrație să țină cont de etimologia cuvântului, care evocă specificul de activitate subordonată al ei. Se are în vedere cuvântul latinesc „minister” care înseamnă *servitor, supus*, și care este antonimul lui *magister, majus, major*, iar, ca pereche, implică un raport de subordonare al primului față de cel de-al doilea.

Particula „ad” care servește la formarea cuvântului înseamnă *a sluji la ceva*, sau *a fi în subordine față de cineva*³.

¹ Pentru dezvoltări, v. J. Rivero, J. Waline, *Droit administratif*, 18ème éd., Précis, Dalloz, 2000, p. 10.

² M. Orlov, Șt. Balaciu, *Drept administrativ*, Chișinău, 2005, p. 5.

³ P. Bondet, L. Mehl, *Le fait administratif. Traité de science administrative*, Ed. Mouton Paris, 1966, p. 12 și urm.

Respectând de lașăcăștă etimologie, administrația ne apare *ca fiind o acțiune ordonată, care constă într-o combinare de mijloace pentru înfăptuirea în regim de putere publică a unor valori ordonate de structuri exterioare și superioare*.

Administrația publică, în sens de *organizare*, desemnează *un ansamblu de organe care realizează o activitate specifică*, iar în sens de *activitate* desemnează *activitatea prin care se execută legea sau se prestează servicii publice, în limitele legii*¹. Această noțiune o regăsim în prezent definită și prin Codul administrativ, potrivit art. 5 lit. b) ea evocă „*totalitatea activităților desfășurate în regim de putere publică, de organizare a executării și executare în concret a legii și de prestare de servicii publice, în scopul satisfacerii interesului public*”.

Regimul de putere publică – definițioriu pentru administrația publică².

Am stabilit că scopul administrației îl reprezintă *satisfacerea interesului general, a binelui public*. Un asemenea scop impune ca autoritățile administrative, *pe de o parte*, să dispună de anumite mijloace, iar, *pe de altă parte*, să dețină anumite prerogative și o poziție de superioritate față de cei administrați.

Dacă raporturile dintre particulari se bazează *pe egalitatea juridică*, cele dintre administrație și cei administrați presupun o *inegalitate juridică*, în sensul caracterului supraordonat al celor care administreză. „*Sub numele de putere publică trebuie înțeles un ansamblu de prerogative acordate administrației pentru a-i permite să facă să prevaleze interesul general atunci când el se găsește în conflict cu interesul particular*”³.

Valorificând constantele din doctrină, art. 5 lit. jj) din Codul administrativ conferă sintagmei *regim de putere publică* semnificația de „*ansamblul prerogativelor și constrângerilor prevăzute de lege, în vederea exercitării atribuțiilor autorităților și instituțiilor administrației publice și care le conferă posibilitatea de a se impune cu forță juridică obligatorie în raporturile lor cu persoane fizice sau juridice, pentru apărarea interesului public*”.

Regimul juridic specific administrației este generat de *prerogativele exorbitante pe care le deține administrația și care implică, spre pildă, dreptul de expropriere, dreptul de poliție administrativă*⁴. O societate comercială, care își desfășoară activitatea în regim de drept privat, în principal dreptul muncii și cel societar⁵, atunci când dorește să-și angajeze

¹ R. N. Petrescu, *Drept administrativ*, Ed. Accent, Cluj-Napoca, 2004, pp. 19-21. În sens de *organizare* administrația publică reprezintă *ansamblul mecanismelor (organe, autorități publice, instituții și unități publice) care pe baza și în executarea legii realizează o activitate cu un anumit specific bine conturat*. Prin administrație în sens de *activitate*, distinsă autoare evocă *activitatea de organizare a executării și executare în concret a legilor*.

² Pentru o analiză mai detaliată a acestui concept, v. F. Ciorăscu, C.-Gh. Gălățanu, *Conceptul de putere discrețională în administrația publică*, articol apărut în lucrarea *Reformele administrative și judiciare în perspectiva integrării europene, Secțiunea pentru științe juridice și administrative, Caietul Științific nr. 7/2005, Institutul de Științe Administrative „Paul Negulescu”*, pp. 323-328.

³ J. Rivero, J. Waline, *op. cit.*, p. 11.

⁴ Conceptul de „*poliție administrativă*” trebuie înțeles nu în sensul curent, ci în cel de *acțiune a administrației, care urmărește păstrarea ordinii publice*.

⁵ Am înlocuit, prin această sintagmă, pe cea de „*drept comercial*”, în contextul în care noul Cod civil al României a desființat ramura dreptului comercial, ca și pe cea a dreptului familiei, consacrand o vizion unitară, monistă asupra dreptului civil. Pentru dezvoltări, a se vedea C.T. Ungureanu în *Noul Cod civil, comentarii, doctrină și jurisprudență*, vol. I, Art. 1-952, Ed. Hamangiu, București, 2012, p. 5.